

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАДОВОЛЕННЯ ПОТРЕБ СТЕЙКХОЛДЕРІВ

КОВРОВ А.В., КРУТІЙ Ю.С., АЖАМАН І.А.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

Євроінтеграційні процеси в Україні стали поштовхом до внесення змін в законодавчо-нормативну базу стосовно питань організації освітнього процесу, функціонування та розвитку закладів вищої освіти (ЗВО). Визначним тут стало прийняття в 2015 році оновленого «Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». У вказаному Переліку були вилучені окремі галузі знань та спеціальності, зокрема 1801 – Специфічні категорії. Проте, враховуючи існуючий попит на ринку праці в певних категоріях спеціалістів, актуальним стає забезпечення якісної підготовки та випуску таких фахівців. Інструментом вирішення вказаної проблеми є розроблення та впровадження в ЗВО профільних спеціалізованих освітніх програм для спеціалізацій, які користуються попитом у стейкхолдерів.

Вищевказані зміни обумовили перехід Академії до нового Переліку спеціальностей і, як наслідок, припинення набору фахівців на спеціальність 8.18010013 «Управління проектами», підготовка за якою здійснювалася понад 10 років. Однак на ринку праці існує об'єктивна потреба в фахівцях, здатних здійснювати координацію використання людських та матеріальних ресурсів протягом життєвого циклу проекту за допомогою сучасних методів і техніки управління, що сприятиме досягненню відповідного рівня прибутків учасників проекту, високої якості продукції, якості виконуваних робіт тощо. Існуючий попит формує об'єктивну потребу у пошуку шляхів збереження вказаного напрямку підготовки фахівців [1,2]. Для цього в рамках спеціальності 073 «Менеджмент» на другому (магістерському) рівні була відкрита та діє спеціалізація «Управління проектами». Для останньої розроблений комплекс освітніх компонентів, зокрема сформований перелік дисциплін, індивідуальних завдань та контрольних заходів тощо. Тобто освіта за спеціалізацією «Управління проектами» здійснюється за профільною спеціалізованою освітньою програмою, розробленою фахівцями Академії.

Освітня програма згідно закону України «Про вищу освіту» являє собою «...систему освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну

послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти»[3].

Освітня програма повинна складатися на основі стандарту освіти, який базується на компетентісному підході і філософії визначення вимог до фахівців, які задекларовані у міжнародному Проекті Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі» (TUNING). Проте, на даний час розроблені лише деякі проекти стандартів вищої освіти. Так, аналіз наявності стандартів для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів освіти для спеціальностей економічного напрямку, за якими проводиться підготовка фахівців в Одеській державній академії будівництва та архітектури виявив, що розроблені лише такі з них: 073 Менеджмент (магістр), 075 Маркетинг (магістр), 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (магістр). Відповідно освітні програми для інших спеціальностей та для першого (бакалаврського) рівня розробляються ЗВО самостійно, проте без врахування вимог до їх відповідності стандартам освіти відповідного рівня у зв'язку з відсутністю останніх. Така ситуація може викликати певні протиріччя та неспівставності щодо компетентностей випускників різних рівнів, вимог до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти тощо. Крім того, відсутність стандартів визначає особливу відповідальність ЗВО за забезпечення високого рівня якості освітніх програм щодо формування у випускників системи загальних та професійних компетентностей за спеціальністю.

Невирішеним також є питання щодо акредитації освітніх програм. Згідно закону України «Про освіту» (стаття 44) акредитація освітньої програми є процесом оцінювання освітньої програми на предмет її відповідності стандарту освіти, а також спроможності ЗВО забезпечити досягнення здобувачами освіти передбачених в освітній програмі результатів навчання. Також зазначається, що акредитація освітньої програми є добровільною і проводиться за ініціативою ЗВО. Однак в законі чітко не визначено: за яких обставин повинна проводитися акредитація освітніх програм спеціальностей та чи можливе (необхідне) проведення акредитації профільних спеціалізованих освітніх програм для спеціалізацій. Все це вимагає формування чіткої позиції ЗВО щодо місця освітніх програм у навчальному процесі та доцільності їх акредитації.

Зважаючи на відсутність державного стандарту освіти для спеціалізації «Управління проектами» та враховуючи її особливості доцільним є розгляд питання про акредитацію освітньої програми, що дозволить задовольняти

попит на ринку праці у спеціалістах з високим якісним рівнем підготовки, випускати фахівців за кваліфікацією «Магістр з управління проектами», підтвердити спроможність ЗВО здійснювати підготовку здобувачів на високому професійному рівні з використанням сучасних форм і методів викладання, а також сприятиме формуванню позитивного іміджу Академії.

Під час підготовки освітньої програми спеціалізації «Управління проектами» необхідно забезпечити її відповідність критеріям оцінки. Основними з них можуть бути: очікувані результати програми і кваліфікаційний профіль випускника; вимоги до абітурієнтів; форми, методи та інструменти викладання; навчально-методичне забезпечення світлого процесу; система внутрішньої оцінки якості знань випускників; якісне та кількісне забезпечення викладацького складу та інші [4]. Вважаємо, що особливе значення при оцінці освітньої програми повинно приділятися її актуальності, інноваційній складовій, відповідності потребам та запитам роботодавців, сучасним тенденціям та перспективним напрямам розвитку ринку освітніх послуг.

Отже, освітня програма виступає дієвим інструментом, здатним забезпечити оперативне реагування ЗВО на потреби ринку праці щодо підготовки висококваліфікованих спеціалістів певних напрямів. При підготовці освітніх програм особливу увагу необхідно звертати на їх актуальність, інноваційний характер, відповідності потребам та запитам потенційних роботодавців.

Література:

1. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету міністрів України у редакції від 29.04.2015 № 266. Електронний ресурс. – Режим доступу // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>
2. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2015 № 1151. Електронний ресурс. – Режим доступу // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (зі змінами і доповненнями). Електронний ресурс. – Режим доступу // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Офіційна сторінка Інституту вищої освіти Національної академії

педагогічних наук України: Критерії оцінки освітніх програм та методичні рекомендації до застосування критеріїв та проведення акредитації. Електронний ресурс. – Режим доступу [//http://ihed.org.ua/images/pdf/prezentacii_z_konferenc/10_Babak-Kriterii-OP-i-MR_7-11-2017.pdf](http://ihed.org.ua/images/pdf/prezentacii_z_konferenc/10_Babak-Kriterii-OP-i-MR_7-11-2017.pdf)